

Når Kristeligt Folkeparti har rejst denne fore-spørgselsdebat, så er det, for at vi kan overveje og vurdere, om den indsats, Danmark yder for at fremme religionsfriheden, gøres godt nok. Hvilke handlingsmuligheder og strategier kan og vil vi benytte for at beskytte menneskers religionsfrihed? I USA har man f.eks. gennem vedtagelsen af Religious Freedom Act forpligtet sig til at understøtte religionsfriheden. Også i Norge har man arbejdet meget målrettet bl.a. gennem udarbejdelsen af og opfølgningen på Osloerklæringen vedtaget efter Oslokonferencen om tros- og livssynsfrihed i 1998.

Danmark nyder stor international goodwill på baggrund af vores humanitære bistand og vores vægtning af menneskerettighederne. Men spørgsmålet er: Kan vi gøre det, vi gør, endnu bedre? Jeg tror, at vi har mulighed for yderligere at kæmpe for de mennesker, der er forfulgt på grund af tros- og livssyn. Dem kan vi yde en endnu bedre indsats. Det er baggrunden for, at denne debat er rejst, som jeg tror er overordentlig væsentlig ud fra en menneskerettigheds-vinkel og en religionsfrihedssynsvinkel.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Lad mig allerførst sige tak til forespørgeren hr. Kofod-Svendsen for at have rejst denne forespørgsel om et emne, som måske nok er underbelyst i debatten om menneskerettigheder. Religionsfrihed, som jo altså også omfatter retten til ikke at dyrke nogen religion og retten til at skifte religion, er en af de ældste og historisk mest kontroversielle menneskerettigheder. Der har været ført mange krige i religionens navn, og det sker desværre stadig. Netop derfor er religionsfriheden fortsat af ganske særlig betydning.

Religionsfriheden er beskyttet af de grundlæggende, globale redskaber til beskyttelse af menneskerettighederne, først og fremmest FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne og FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder.

I 1981 udbyggede og præciserede FN religionsfriheden med vedtagelse af en erklæring om afskaffelse af alle former for intolerance og forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro. I Europa nyder religionsfriheden beskyttelse først og fremmest i den europæiske menneskerettighedskonvention. Der har været

ført en række sager om religionsfriheden for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol både mod de oprindelige medlemslande og de nye medlemslande fra Central- og Østeuropa. Europarådet har endvidere vedtaget en række anbefalinger om religionsfrihed i et demokratisk samfund.

EU's udvidelsesproces har haft afgørende betydning for demokratisering og gennemførelse af de demokratiske værdier og normer i kandidatlandene i kraft af de kriterier, der er opstillet i forbindelse med optagelsen i EU. Det politiske Københavnkriterium fastlagt på Det Europæiske Råd i København i juni 1993 indebærer, at kandidatlandene skal have: »opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal«. Heri ligger også et krav om religionsfrihed.

Det er en betingelse for indledning af optagelsesforhandlinger, at kandidatlandene opfylder det politiske kriterium. Alle de central- og østeuropæiske kandidatlande samt Malta og Cypern opfylder nu det politiske kriterium.

OSCE er også et vigtigt forum for arbejdet med at sikre religionsfriheden i vor del af verden. Helsingforslutakten indeholdt en kort omtale af religionsfriheden. De kommunistiske regimers religionsfjendtlige holdning medførte dog, at der først kunne opnås enighed om mere konkrete bestemmelser efter Berlinmurens fald, herunder bl.a. i Københavndokumentet fra 1990.

Disse bestemmelser gjorde op med østlandenes restriktioner mod religionsudøvelse og religiøse mindretal, som havde fået et særligt prægnant udtryk i den diskriminerende behandling af de sovjetiske jøder.

Siden 1990 har opgaven drejet sig om at sikre gennemførelsen af de bestemmelser, jeg omtalte. Dette spørgsmål har stået centralt i EU's indlæg på de årlige møder om gennemførelsen af OSCE-forpligtelserne, og de har været drøftet på særlige seminarer. I de seneste år har drøftelserne været præget af de udfordringer, som fremvæksten af nye religionssamfund frembyder både i Vesteuropa og især i Østeuropa og SNG-landene.

Den formelle etablering og fastslåen af den folkeretlige beskyttelse af religionsfriheden er ikke nok. Der må arbejdes aktivt for at sikre religionsfriheden i praksis overalt i verden. Fremme og beskyttelse af religionsfriheden indgår som et integreret led i den omfattende og mål-